

Welkome praktijkgerichte tool

Door Jiska Duurkoop

Begin dit jaar verscheen het boek *Psychosociale gespreksvoering. Observatief luisteren in de hulpverlening* van de hand van psycholoog, docent en trainer Markus van Alphen. Een handzaam naslagwerk hoofdzakelijk gericht op beginnende studenten. Van Alphen stelt zichzelf met dit boek ten doel de lezer (meer) grip te geven op effectieve gespreksvoering –en daarmee op de complexiteit van de problemen die prevaleren in de diagnostische praktijk. De opzet van het boek ligt bij leren door te doen. Of hoe Van Alphen het stelt: “Use it or lose it”.

Als studente toegepaste psychologie en daarmee onderdeel van de doelgroep, ben ik al een tijd op zoek naar een toegankelijke praktijkgerichte tool ter verrijking van mijn diagnostische gespreksvaardigheid. Immers, zoals Van Alphen stelt: “Goede communicatieve vaardigheden zijn de olie, die het gehele hulpverleningsproces smeren”. Het recenseren van dit veelbelovende naslagwerk achtte ik dan ook een uitgelezen kans om mijn diagnostische oliepeil te controleren en waar nodig mijn TP-instrumentarium aan te vullen.

Van Alphen, M.F. (2015),
*Psychosociale gespreksvoering.
Observatief luisteren in de hulp-
verlening*. Den Haag: Boom Lemma.
ISBN: 978-94-6236-373-1.
[www.psychosociale
gespreksvoering.nl](http://www.psychosociale
gespreksvoering.nl)

Te koop via de website van de
uitgeverij:
<http://www.boomlemma.nl>

Psychosociale gespreksvoering. Observatief luisteren in de hulpverlening is opgebouwd uit zes hoofdstukken, zijnde:

1. Communicatiebasisbeginselen en theorie
2. Basis gespreksvaardigheden
3. Communicatie op het kruispunt tussen voelen, denken en doen
4. Verdieping op gespreksvaardigheden
5. Empowerment, gespreksrollen en houdingen
6. Gespreksmodellen

In de inleiding voorziet Van Alphen de lezer van een heldere definitie van psychosociale hulpverlening en behandelt hij in vogelvlucht de ontwikkelingen binnen de GGZ en hun betekenis voor het werkveld. De lezer wordt verder op weg geholpen met een leesinstructie. De praktische navigatietips en 'gebruiksaanwijzing' die de lezer hierin aantreft getuigen van een sterk staaltje toegepaste psychologie.

Elk hoofdstuk begint met een korte bespreking van relevante theorieën en hun betekenis voor de vormgeving van de psychosociale praktijk van vandaag de dag. Van Alphen verrijkt de hoofdstukken verder met een veelheid aan schematische weergaven, casuïstiek, korte samenvattingen, definities, duidelijke conclusies, voorbeeldopgaven en suggesties voor rollenspellen en oefeningen. Vervolgens gaat hij verder waar menig diagnostisch handboek ophoudt: de auteur borduurt digitaal voort op zijn naslagwerk en geeft de lezer toegang tot een website boordevol tips, praktijkvoorbeelden, checklists, werkbladen en filmmateriaal. Kennisnemen van de vaak weinig tot de verbeelding sprekende sociaal wetenschappelijke theorie roept tijdens het studeren vaak vragen op als: "Waarom leren wij dit en waarom op deze manier?". En: "Hoe vertaal ik dit betoog nu naar de psychosociale praktijk?". Van Alphen geeft de lezer met deze slimme combinatie van offline- en online-instrumenten hiertoe de gewenste concrete handvatten.

De wijze waarop Van Alphen zijn visie onder woorden brengt en koppelt aan concrete voorbeelden, getuigt van ruime ervaringsdeskundigheid. Tegelijkertijd doet hij een expliciet appel op de lezer om zich bewust te zijn en te blijven van de uniciteit van elke casus, cliënt en behandelaar en methodiek. Advisering in de psychosociale hulpverlening is niet 'one size fits all'. De informatie in dit mooie crossplatform naslagwerk dient slechts als materiaal om de diagnostische toolkit mee te verrijken. Hierbinnen kent Van Alphen duidelijk veel waarde toe aan de competenties 'observatief luisteren' en 'empo-

werment' (zie ook pagina 4 t/m7). Een TP-professional dient ook kritisch te blijven op de vertekeningen in de eigen waarneming en lacunes in de theorie, zo adviseert de auteur.

Inhoudelijk is er op *Psychosociale gespreksvoering. Observatief luisteren in de hulpverlening* weinig aan te merken. Op het vlak van vormgeving doet de onrustige typografische markering zo nu en dan afbreuk aan de leesbaarheid. De grote variatie aan fonts en lettergroottes maakt dat de hoofdstukken chaotisch lezen. Van Alphen haalt de kern telkens aan in een groot lettertype, hetgeen als je dit eenmaal door hebt, uitnodigt om 'koppen te snellen'. De kleinere titels die een nieuwe paragraaf inluiden zie je hierdoor mogelijk over het hoofd. Voorts zou ik dit naslagwerk graag als ebook in epub-formaat zien. Dit vergroot de ontsluitingsmogelijkheden en 'synergie' tussen boek en website.

Eindoordeel

Psychosociale gespreksvoering. Observatief luisteren in de hulpverlening biedt meer dan een abstract raamwerk van randvoorwaarden en laat daarmee de concurrentie achter zich. Dit praktijkgerichte naslagwerk fungeert voor mij als een kapstok voor de theorie en een ijkpunt voor het psychosociale werkveld. Van Alphen bezigt zich met laagdrempelige bewoordingen: vakjargon wordt ontleed en toegankelijk omschreven. Zeer enthousiast ben ik over de online beschikbaar gestelde werkbladen: checklists of zo je wilt basisscripts van de besproken technieken als 'Taxeren in rondes'. Kortom, het boek is een uitermate geschikte trainingstool voor een ieder die beroepsmatig luistert en adviseert. Mijn olie is ververst en met dit boek binnen bereik voel ik mij gesterkt in het overleven van de volgende diagnostische APK. Een aanrader voor de toolkit!

Meer weten?

Redactielid Eric de Ruijter [interviewde Markus van Alphen](#) speciaal voor deze Diagnostiekeditie van het NBTP-magazine.

